

In nummer 4:

- **Oplossingen voor baggersurplus dichterbij**
- **Belangrijke stap naar gezonde lucht**
- **Van Geel overstelpt met suggesties**
- **Provinciale milieuverordening vernieuwd**
- **Internationale uitwisseling ruimtelijke gegevens**
- **De zondebok? Dat zijn we allemaal!**
- **Actieplan Biomassa eindigt dit jaar**
- **Vergunningverlening steeds efficiënter**
- **Gastcolumn: Opschieten**
- **Gedeputeerde Bouwmeester: "Het doemscenario mobiliseert niet"**
- **Hogere ammoniakemissies in het voorjaar**
- **Hoe maken we Nederland 'klimaatproof'?**
- **De Uitvoering: Ploeggenoten**

Interim-wet Stad en Milieubenedering

Gemeenten krijgen de ruimte

Steeds vaker krijgen gemeenten die willen bouwen te maken met milieuwetgeving. Daarom is de Interim-wet Stad en Milieubenedering in het leven geroepen. Vanaf 2006 mogen gemeenten die bij hun ruimtelijke ontwikkeling in de knel komen onder strikte voorwaarden afwijken van een aantal milieunormen. Het gaat hierbij om geluid, lucht, bodem, stank en ammoniak.

Foto: Michiel Wijnbergh.

Het doel van de nieuwe wet is een optimale leefomgevingkwaliteit en een zuinig en doelmatig ruimtegebruik. De mogelijkheid tot afwijken geldt voor alle gemeenten in Nederland, zowel in het stedelijk als in het landelijk gebied.

Kernpunten

Het instrument Stad en Milieubenedering maakt het gemakkelijker om ruimtelijke initiatieven te realiseren op milieubelaste plekken. Daarvoor dienen gemeenten drie sterk samenhangende stappen te doorlopen:

1. het in een zo vroeg mogelijk stadium integreren van milieubelangen in de ruimtelijke planvorming en waar mogelijk brongerichte maatregelen treffen;
2. het optimaal benutten van de mogelijkheden binnen bestaande regelgeving;
3. het afwijken van bestaande wettelijke milieunormen voor bodem, geluid, lucht stank en ammoniak als de eerste twee stappen niet leiden tot doelmatig ruimtegebruik en het bereiken van een optimale leefomgevingkwaliteit.

De derde stap is direct gekoppeld aan een bestemmingsplanprocedure. De goedkeuringbevoegdheid ligt bij de provincie, die het besluit en het bijbehorende bestemmingsplan beoordeelt.

Handreiking

De Handreiking Stad en Milieubenedering gaat uitvoerig in op de voorwaarden waaraan gemeenten moeten voldoen (zie ook kader). Deze handreiking is speciaal bedoeld

om gemeentelijke en provinciale ambtenaren in te lichten over de mogelijkheden van de Interimwet en verschaft inzicht in werkwijzen, rollen en inhoudelijke criteria. Een initiatiefnemer krijgt zo al bij het begin van een project op het netvlies wat de mogelijkheden zijn om een volwaardige milieu-inbreng te bereiken.

De handreiking biedt verder inzicht in de inhoud van het stap-3-besluit, met name ten aanzien van de kwaliteit van de basisgegevens. Deze vormen het vertrekpunt voor het proces naar een optimale leefomgevingkwaliteit. Daarbij staat voorop dat de betrokken partijen de ruimte moeten krijgen voor een creatieve oplossing van de lokale problemen. Met behulp van de handreiking kunnen gemeenten ook een projectplan opstellen. Hierdoor ontstaat inzicht in de stappen die nodig zijn, de risico's en valkuilen, de doorlooptijd van het project en een raming van de benodigde tijd, geld en middelen. Op basis van dit projectplan kan het bestuur besluiten om wel of niet de Stad en Milieubenedering toe te passen.

Meer informatie bij Wim Knoppert (provincie Gelderland), tel. 026-3598792 of Mary Stokhof (provincie Zuid-Holland), tel. 070-4416029.

Bestellen

In de maand november vonden vijf regionale voorlichtingsbijeenkomsten plaats over de Interim-wet Stad en Milieubenedering. Aan het eind van deze goed bezochte bijeenkomsten werd de handreiking Stad en Milieubenedering uitgedeeld. Deze handreiking kwam tot stand in nauwe samenwerking tussen IPO, VNG en VROM. De handreiking Stad en Milieubenedering is, zo lang de voorraad strekt, ook te bestellen bij Frank Puijn van het IPO tel. 070-8881241 (puijn@ipo.nl). Een digitale versie van de handreiking is te vinden op www.iporivm.nl onder het kopje 'Milieuprojecten IPO'.

Succesvolle ontmoeting ENCORE met Dimas

De gezondheid van de mens staat voorop

Gedeputeerde Annemarie Moons, voorzitter van de IPO-Adviescommissie Milieu.

Stavros Dimas, Eurocommissaris voor Milieu, ontmoette op 3 november een bestuurlijke delegatie van ENCORE. Eén van de leden van de delegatie was Brabants milieugedeputeerde Annemarie Moons, als voorzitter van de IPO-Adviescommissie Milieu.

Hans Lundquist, president van de Regio Jämtland (Zweden), leidde het gezelschap bestuurders, met daarin verder de regionale milieuministers van Baskenland, Toscane en Vastra Götaland. De ontmoeting stond vooral in het teken van de kennismaking. Daarbij is de goede relatie tussen de nieuwe Eurocommissaris, het Directoraat-Generaal Milieu en ENCORE opnieuw bevestigd. Ook Eurocommissaris Dimas, ziet het ENCORE-netwerk van politieke milieubestuurders uit oude en nieuwe Europese regio's als een volwaardige gesprekspartner van de Europese commissie.

Vele miljarden extra

Annemarie Moons legde twee statements af. Eén over de Bodem Strategie van de Europese Commissie die in december verschijnt en één over de luchtkwaliteit, waarvan de Thematische Strategie in september het licht zag. Over het laatste statement ontspan zich een spontane discussie met Dimas, die er blij van gaf zijn dossiers goed te kennen. Hij meldde verder dat de Commissie nog eens vele miljarden per jaar extra beschikbaar wil stellen voor maatregelen om luchtverontreiniging te bestrijden. De gezondheid van de mens staat voorop. Daarom zijn de beide grenswaarden voor fijn stof en zeer fijn stof van belang. Steden lijken aan de limiet van hun mogelijkheden te

zitten. Met het 'niet meetellen' van natuurlijke en landsgrensoverschrijdende bronnen moet volgens Dimas zeer voorzichtig worden omgegaan.

'Soil sealing'

Na de verklaring over de Bodem Strategie erkende Dimas dat Brussel de gevolgen van 'soil sealing' - de toename van verhard oppervlak van de bodem - moeilijk kan regelen. Dit probleem is nauw verweven met ruimtelijke ordening en dat terrein kent geen Europese dimensie. Regionale en lokale autoriteiten hebben daarom een bijzondere verantwoordelijkheid om dit probleem tegen te gaan. Tot slot gaf hij nog te kennen dat hij bereid is jaarlijks met ENCORE te overleggen. Het netwerk mag wat hem betreft bovendien een juridische status of in ieder geval een vast secretariaat krijgen, om het gebruik van Europese fondsen door ENCORE mogelijk te maken. Gedeputeerde Moons liet weten de ontmoeting als buitengewoon geslaagd te beschouwen.

Meer informatie bij Jan Kunst, lid Stuurgroep ENCORE, 050-316 4135, j.kunst@provinciegroningen.nl

Oplossingen voor baggersurplus dichterbij

Het project Depot+ heeft geresulteerd in een concrete oplossing voor de waterbodempromatiek. Foto: Michiel Wijnbergh.

Op dit moment is het tempo waarin gebaggerd wordt te laag. Jaarlijks ontstaat er meer bagger dan er wordt weggehaald en daardoor is een grote achterstand ontstaan. Dankzij het project Depot+ schijnt er licht in de tunnel.

Het baggersurplus in de Nederlandse wateren bedreigt de veiligheid, de economie en de natuur en daarmee ook de doelstellingen van de Kader Richtlijn Water (KRW) en het Water Beleid 21e eeuw (WB21). Er is dan ook dringend een inhaalslag nodig. Daarbij moet in totaal 400 miljoen m³ bagger worden verwijderd. Hiervan is 140 miljoen m³ zodanig verontreinigd dat het niet kan worden hergebruikt, maar moet worden gestort. Op dit moment is echter slechts 85 miljoen m³ stortcapaciteit aanwezig. Dat betekent een tekort van maar liefst 55 miljoen m³.

Projectgroep

Onder leiding van de voormalige Brabantse gedeputeerde Verheijen is gezocht naar een oplossing van het baggerprobleem. In het Tienjaren Scenario Waterbodems werd gekeken naar de uitvoering van noodzakelijke baggerwerkzaamheden en naar wat er met de vrijgekomen bagger moet gebeuren. Eén van de projecten was Depot+, waarbij de beschikbare opslagcapaciteit voor bagger optimaal moest worden benut. Een eerste studie van de projectgroep wees uit dat er op korte termijn nog voldoende depotruimte is, die door een gebrek aan perspectief op lange termijn echter niet wordt gebruikt. Ook kwam naar voren dat private en publieke partijen te zeer verschillende belangen hebben. Er moest dus ook een visie over markt- en nutsfunctie komen.

Organisatie en besluitvorming

In maart 2004 is besloten om de korte en lange termijn met elkaar te verbinden. De landelijke depotmarkt, waarvan sinds mei 2001 sprake is, wordt bij bagger niet ondersteund door een landelijke besluitvormingsstructuur.

De projectgroep ontwikkelde een bestuurlijk arrangement, die weer uitmondde in een startovereenkomst die in april 2005 is getekend. Daarmee kwam het accent van Depot+ dus opeens te liggen op organisatie en besluitvorming. Maar het bleek niet eenvoudig om het probleem op de bestuurlijke agenda te krijgen. Aan het eind van 2004 leek er een impasse te ontstaan doordat VNG en UvW geen steun verleenden aan een landelijke aanpak. Uiteindelijk werd daarom gekozen voor de regionale insteek zoals aangegeven in het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Kaderrichtlijn Water.

Negatief imago

Bagger heeft in de samenleving een negatief imago. Bovendien ontbreekt de bestuurlijke noodzaak om het probleem echt aan te pakken. Verschillende partijen hebben samen de sleutel voor de oplossing in handen, maar ze hebben ook verschillende belangen. Daarnaast is er veel ruis op de lijn over getal-

len, methoden en interpretaties. En dus wordt het probleem vaak vooruitgeschoven. Depot+ heeft hier veel last van gehad. Uitkomsten werden regelmatig ter discussie gesteld en oplossingen verworpen.

Niettemin is de projectgroep trots op het bereikte resultaat (zie ook kader). Na jaren overleg en studie is nu een versnelling bereikt en zijn er oplossingen voorhanden voor de waterbodempromatiek. Het verruimd openstellen van twee grote depots door het Rijk biedt regio's ruimte voor de korte termijn en creëert tegelijkertijd de noodzaak voor een concrete lange termijnoplossing. •

Meer informatie bij Tineke Kuipers, tel. 030-2583847, e-mail: k.kuipers-oldenhuis@provincie-utrecht.nl

De producten van Depot+

Depot+ heeft de volgende producten ontwikkeld

• Startovereenkomst

Deze overeenkomst biedt een oplossing voor de korte termijn en duidelijkheid voor de lange termijn.

• Inventarisatie depotcapaciteit

Eind 2003 is het rapport 'Bergingsmogelijkheden voor niet verspreidbare baggerspecie' (Nummer: DWW-2003-137 Datum: 04-08-2004) gepresenteerd. Dit rapport is de basis voor verdere beleidsontwikkeling.

• Voorwaarden openstelling Rijksdepots tijdens overgang

Het Rijk stelt binnenkort haar voorwaarden vast voor verruimde openstelling. Depot+ heeft actief bijgedragen aan werkbare oplossingen.

• Scenariostudie

Er is nog veel onduidelijkheid over baggerhoeveelheden. Om gegevens van regio's te kunnen vergelijken is een methode ontwikkeld om baggerhoeveelheden te bepalen.

• Locatiecriteria

Iedere regio ondervindt problemen bij het vinden van geschikte depotruimte. Locaties worden bekritiseerd en ter discussie gesteld wat tot vertraging en onduidelijkheid leidt. In opdracht van Depot+ is een set locatiecriteria opgesteld. De criteria worden nu besproken met de Commissie voor de Milieueffectrapportage. Deze rapportage wordt naar verwachting eind 2005 afgerond.

• Onderzoek berging in diepe putten

Onderzoek heeft uitgewezen dat het bergen van bagger in diepe putten een kansrijke optie is. Verspreiding naar de omgeving lijkt veel minder dan waar tot nu toe van uit werd gegaan. De rapportage is op 20 oktober 2005 in Cluster Waterbodems besproken.

• Modelakkoord Regionale Bestuursakkoorden

Depot+ heeft een modelakkoord gemaakt op basis waarvan de regio's hun regionale contract kunnen opstellen.

• Leidraad communicatie bij ontwikkeling depots (AKWA rapport: 'De omgeving serieus nemen') + communicatiemiddelen

Depot+ bundelt alle eerdere genoemde producten in een map en voegt daarbij een leidraad communicatie. Deze leidraad kan door de regio gebruikt worden om een goede communicatie met de omgeving te creëren.

Stand van zaken in het Europese milieu

Het Europees Milieu Agentschap (EMA) heeft een nieuw rapport uitgebracht over de toestand van het Europese milieu. Uit het eind november gepresenteerde verkenningsrapport 2005 blijkt dat de bestaande milieuwetgeving van de EU resultaten heeft geboekt, maar dat economische ontwikkelingen verdere verbeteringen van het milieu in Europa kunnen bedreigen.

Volgens het rapport heeft de bestaande milieuwetgeving van de EU resultaten geboekt. De lucht en het water zijn schoner geworden, enkele ozonafbrekende stoffen zijn uit productie genomen, het hergebruik van afval is verdubbeld en auto's zijn minder vervuilend. In het rapport wordt er echter op gewezen dat het tien tot twintig jaar heeft geduurd voordat het resul-

taat van deze maatregelen zichtbaar werd. Deze succesverhalen op milieugebied worden nu echter ingehaald door veranderingen in persoonlijke consumptiepatronen. De Europeanen leven langer en in kleiner gezinsverband, wat een grotere belasting is voor de leefruimte. Daarnaast wordt er vaker en verder gereisd en worden natuurlijke hulpbronnen in Europa tweemaal sneller ver-

bruikt dan het mondiale gemiddelde. Bovendien richt de EU zich op het versterken van het concurrentievermogen via de Lissabonstrategie. In een toelichting liet vice-voorzitter Wallström van de Europese Commissie weten dat er duidelijke conflicten bestaan tussen de belangen op het gebied van concurrentievermogen en die op het gebied van het milieu. •

Het rapport 'The European environment - State and outlook 2005' omvat onder meer een geïntegreerde beoordeling van het milieu in Europa en een analyse per land. Het volgende verkenningsrapport van het EMA verschijnt in 2010.

Belangrijke stap naar gezonde lucht

Van de lucht alleen kun je niet leven, maar zonder lucht evenmin. In september publiceerde de Europese Commissie daarom twee nieuwe voorstellen om de luchtkwaliteit te verbeteren: de Thematische Strategie Luchtverontreiniging en de Ontwerprijke Luchtkwaliteit. De komende maanden buigen de Raad van Ministers en het Europese Parlement zich over deze voorstellen.

De Thematische Strategie Luchtverontreiniging geeft de richting aan van het luchtbeleid tot 2020. Om negatieve gezondheidseffecten te reduceren moet de uitstoot van luchtvervuilende stoffen verder omlaag. De Europese Commissie streeft naar een integrale aanpak die begint bij de bron, waarbij het oog vooral is gericht op het verminderen van de uitstoot door het wegverkeer, de scheepvaart, de landbouw en de industrie. Hoe dat precies gaat gebeuren, is nog niet tot in detail uitgewerkt. Het meest concrete onderdeel van de Strategie is tot nu toe het voorstel voor de nieuwe richtlijn luchtkwaliteit.

Niet verslechteren

De Ontwerprijke Luchtkwaliteit vat de bestaande kaderrichtlijn en de eerste drie dochterrichtlijnen luchtkwaliteit samen. De algemene lijn is dat de luchtkwaliteit niet mag verslechteren. De bestaande grenswaarden voor de luchtkwaliteit blijven in principe gehandhaafd. Alleen voor fijn stof verandert iets. Naast de bestaande daggemiddelde concentratie van 50 µg/m³ van PM₁₀ en op jaarbasis gemiddeld 40 µg/m³, stelt de commissie nog een grenswaarde voor PM_{2,5} voor van 25 µg/m³ jaargemiddeld met ingang van 2010. PM_{2,5} is de fractie van het fijn stof met de kleinere deeltjes. Verder moet de PM_{2,5}-concentratie tussen 2010 en 2020 met 20% dalen. Wel wordt er een mogelijkheid geboden voor uitstel voor het halen van grenswaarden met vijf jaar. Maar dit mag alleen als de lidstaat alle EU-wetgeving rond luchtkwaliteit goed en volledig uitvoert. Verder is de aftek van natuurlijk stof geoorloofd mits wetenschappelijk is bewezen hoe hoog deze bijdrage is.

Standpunt

IPO en VNG zijn verheugd dat de twee documenten door de Commissie zijn gepubliceerd, omdat wij vinden dat het EU-beleid een belangrijke stap is naar een gezondere lucht. Met de kanttekening dat een snelle vaststelling van het EU-bronbeleid - vooral voor schoon wegverkeer - een voorwaarde is voor het halen van de luchtkwaliteitsgrenswaarden. Samen met de VNG werkt het IPO momenteel aan een 'position paper' om in Brussel op te komen voor een goed en uitvoerbaar luchtkwaliteitsbeleid. Via een DUV-dossierteam wordt dit standpunt ook afgestemd met het Rijk. Voor fijn stof stellen we voor de normen te beperken tot één grenswaarde, en wel bij voorkeur die voor PM_{2,5}. Het gaat hier om een ambitieuze grenswaarde van de component die het meest

IPO en VNG werken aan een 'position paper' om in Brussel op te komen voor een goed en uitvoerbaar luchtkwaliteitsbeleid. Foto: Michiel Wijnbergh.

relevant is voor de gezondheidseffecten. Eén grenswaarde voor fijn stof bevordert de uitvoerbaarheid van de richtlijn in sterke mate. Voor het geval de PM₁₀-daggrenswaarde blijft bestaan, vragen wij om uitstel tot 2015. Nu al is duidelijk dat 2010 op veel plaatsen niet haalbaar is, alle daadkracht ten spijt. Om nieuwe maatregelen niet te vertragen, vragen wij om het reductiepercentage van fijn stof te baseren om het jaar 2005.

Geen algehele blokkade

Verder vinden IPO en VNG dat de blootstelling van de mens centraal moet staan bij het nemen van maatregelen.

Wij waarschuwen voor de huidige definitie van het 'standstil principe', waarin wordt gesteld dat de luchtkwaliteit niet mag verslechteren. Dit mag niet leiden tot een algehele blokkade van alle ontwikkelingen in de EU. Verder willen wij bij de totstandkoming van dit beleid betrokken worden en voldoende financiële middelen uit EU-fondsen om knelpunten uit de weg te ruimen.

Meer informatie bij Beate Arends, provincie Zuid-Holland, 070-4417271, b.arends@pzh.nl

Van Geel overstelpt met suggesties

In februari 2006 presenteert staatssecretaris Van Geel de Toekomstagenda Milieu. Onder het motto 'Gezond verstand voor een gezond milieu' werd hem tijdens de Nationale Milieudag 2005 op 18 november de helpende hand toegestoken. Het regende die dag suggesties in het provinciehuis van Zuid-Holland.

In zijn openingswoord benadrukte Van Geel dat de doelen van het milieubeleid niet ter discussie staan. "Waar het om gaat is het vinden van slimmere, sluwere en efficiëntere manieren om uitvoering te geven aan het NMP", hield hij de driehonderd bezoekers voor. Van belang is in zijn ogen dat communicatie meer gewicht krijgt als beleidsinstrument. Niet alleen in voorlichtende zin, maar ook om bedrijven het vuur aan de schenen te leggen. "Ondernemers zien hun goede naam niet graag in verband gebracht met hun vervuilende praktijken. Via 'naming and shaming' kunnen we de maatschappelijke druk fiks opvoeren om bedrijven in beweging te brengen. In de VS is de angst voor reputatieschade al belangrijker om veranderingen tot stand te brengen dan de wet- en regelgeving."

Waslijst

Inzet van de Toekomstagenda is met minder geld meer doen. Belangrijk doel van de Nationale Milieudag 2005 was hiertoe concrete suggesties aan te reiken. Daar hadden de bezoekers duidelijk oren naar. Er ontstond een ware waslijst aan handreikingen. De vervuiling van het wegverkeer is bijvoorbeeld effectief te verminderen door meer aandacht te geven aan schonere motoren en nadrukkelijker in te zetten op biodiesel. Ook door het tanken te koppelen aan de ontvangst van CO₂-emissierechten die men vervolgens weer kan inruilen voor bijvoorbeeld groene stroom. Duurzaam bouwen verdient eveneens meer stimulering. Veelal is in overheidsland nog onbekend dat deze bouw inmiddels goedkoper is dan de traditionele. Zorg er daarom voor dat milieucriteria ver-

Met behulp van groene en rode vissen bepaalden de deelnemers welke suggesties echt kansrijk zijn. Foto: Michiel Wijnbergh.

plicht onderdeel uitmaken van het plan van eisen voor vastgoed. In het verlengde hiervan moeten overheden werk maken van duurzaam inkopen. Hier geldt dat de aanschaf weliswaar duurder is, maar dat deze op langere termijn voordeliger uitwerkt. Een andere afschrijvingsmethodiek kan hier wonderen verrichten.

Gedeelde oplossing

Wat evenmin werkt is dat bedrijven en terreineigenaren voortdurend worden gebrandmerkt als boosdoeners. Daardoor ontstaat nooit het gevoel van een gedeelde oplossing. Stap daarvan af en zet in eerste instantie in op samenwerking. Met een houding van 'Er is hier een probleem, hoe kunnen we dit samen oplossen' bereik je veel meer. En richt je op de grote vissen. Hergebruik bijvoorbeeld de warmte die vrijkomt bij productieprocessen. Ruim de helft van de opgewekte energie gaat nu nog als warmte verloren. Herijk ook de verdeling van de emissierechten. De schonere industrie in Nederland heeft veel minder emissierechten gekregen, ten koste van de nog oude en vervuilde industrie in Duitsland. En durf ingrijpende maatregelen te nemen als overheid.

Nadagen

De Toekomstagenda Milieu verschijnt in de nadagen van het huidige kabinet. Van Geel benadrukte dat dit moment bewust is gekozen: "Ik hoop dat de agenda niet van mij is, maar van een breder segment van de samenleving. Op die manier kan de agenda een rol spelen in de verkiezingen en onderdeel zijn van de formatie van een nieuw kabinet."

De Nationale Milieudag 2005 vond plaats op initiatief van VROM, VNG, IPO, Unie van Waterschappen en de Vereniging van Milieukundigen (VVM). In het decembernummer van ArenA, het opinieblad van de VVM, staat een uitvoerige opsomming van de suggesties die naar voren zijn gekomen voor een effectiever milieubeleid. Bel of mail voor een gratis nummer naar: 073-6215985, www.vvm.info

Provinciale milieuverordening vernieuwd

De aanvullende regels voor bodemsanering beogen een goede controle en handhaving.
Foto: Michiel Wijnbergh.

De houdbaarheidsdatum van de Provinciale milieuverordening is altijd beperkt. Regelmatig stelt de IPO-adviescommissie Milieu nieuwe wijzigingen vast. Op 3 november gebeurde dat alweer voor de vierde keer sinds de IPO-Model-PMV in 1993 startte als gezamenlijk project van de provincies. Aangepast zijn de regels voor afvalverwerking, gesloten stortplaatsen, bodemsanering, stiltegebieden en de voorbereidingsprocedures.

De IPO-Model-PMV wordt altijd in tranches geactualiseerd. Reeds in 2003 werd het ontwerp van deze vierde tranche vastgesteld en pasten de meeste provincies na een inspraakperiode hun eigen PMV al aan. Relevante inspraakreacties zijn verwerkt in de vierde tranche zoals die nu is vastgesteld. Het model is overigens niet bindend; wel is door de provincies afgesproken om dit zoveel mogelijk te volgen. De PMV bevat tot nu toe allerlei regels op het gebied van afvalverwerking, bodemsanering, milieubeschermingsgebieden voor stilte en voor grondwater, de te volgen (onthefingen)procedure, de handhaving en de inspraak bij het milieubeleidsplan, het milieuprogramma en de milieuverordening zelf.

Belangrijkste wijzigingen

De belangrijkste wijzigingen van het model bij de vierde tranche zijn:

- aangepaste regels voor afval door de wijziging van de Wet milieubeheer;
- nieuwe regels voor gebruik van gesloten stortplaatsen (inclusief instructies voor de inrichtingen);
- aanvullende regels voor bodemsanering, met een aantal meldingsplichten en eisen aan de inhoud van het evaluatierapport (voortuitlopend op de wijziging van de Wet bodembescherming);
- een extra definitiebepaling bij de regels voor het voorkomen of beperken van geluidhinder in de milieubeschermingsgebieden voor stilte;
- aanpassing aan de Wet uniforme voorbereidingsprocedure Algemene wet bestuursrecht (Awb) (samenvoeging van de afdelingen 3.4 en 3.5 van de Awb).

Aanleiding

De wijzigingen van het onderdeel afvalstoffen hangen samen met de Wijzigingwet Wet milieubeheer (structuur beheer afvalstoffen), die op 8 mei 2002 in werking trad. Hierdoor is inmiddels een groot aantal artikelen van de provinciale milieuverordening vervallen. Alleen de regels voor het scheiden en gescheiden houden zijn nog van kracht tot het Rijk daarin voorziet.

De nieuwe regels voor het gebruik van gesloten stortplaatsen zijn een aanvulling op de regeling over nazorg in de Wet milieubeheer. Hierdoor kunnen voorwaarden worden gesteld aan de activiteiten die na de eindafsluiting op de stortplaats worden verricht. Zo blijven de nazorgvoorzieningen bereikbaar, wordt aantasting voorkomen en kunnen er milieumaatregelen genomen worden.

De meldingsplichten voor bodemsanering beogen een goede controle en handhaving. Ze zijn vooral bedoeld voor degene die leiding geeft aan de uitvoering van de sanering. Meestal is dit een adviesbureau of een aannemer. Is er geen bureau bij de sanering betrokken, dan gelden de plichten voor de opdrachtgever. Ook zijn in de PMV eisen vastgelegd voor een evaluatierapport, alvast voortuitlopend op de wijziging van de Wet bodembescherming die daar ook in voorziet.

Digitaal beschikbaar

Uiterlijk in februari 2006 is de nieuwe versie van de IPO-Model-PMV digitaal beschikbaar. Deze nieuwe versie bevat dan zowel een integrale tekst als toelichting. Door de veranderingen in de Wet bodembescherming wordt momenteel alweer een volgende wijziging van de PMV voorbereid. Wijzigingen van het model worden voorbereid en gecoördineerd door de IPO-werkgroep milieuregelgeving/PMV, die is opgehangen aan de BOAG-M. Er wordt nauw samengewerkt met het inhoudelijk vakbeoordelend of andere specialisten.

Meer informatie bij Ada Waterloo, voorzitter IPO-werkgroep milieuregelgeving/PMV 070-4416565, aj.waterloo@pzh.nl

Internationale uitwisseling ruimtelijke gegevens

Als het aan de Europese Commissie ligt, komt er een informatie-infrastructuur voor ruimtelijke ordening in Europa. Onlangs publiceerde de Europese Commissie hiervoor een ontwerprichtlijn. Deze maakt deel uit van het programma INSPIRE, dat staat voor The Infrastructure for Spatial Information in Europe. Het gaat hier om ruimtelijke informatie om de toestand van lucht, water, bodem en het natuurlijke landschap in de gaten te houden én te verbeteren.

INSPIRE is niet de aanzet tot een uitgebreid programma voor de verzameling van nieuwe ruimtelijke gegevens in de lidstaten. Wel moet het exploitatiemogelijkheden van de reeds beschikbare gegevens vergroten. Het gaat erom dat deze toegankelijk en bruikbaar worden voor raadpleging over de grenzen heen. Het informatiesysteem dient in de eerste plaats ter ondersteuning van tal van beleidsmaatregelen op het gebied van milieu. Incidenteel wordt de informatie ook benut voor het opstellen en toepassen van communautair beleid op andere gebieden.

Geoportaal

Om INSPIRE mogelijk te maken, worden gemeenschappelijke regels opgelegd voor de bestaande infrastructuren in de lidstaten. Deze worden aangevuld met maatregelen op communautair niveau. Het instrument dat hiervoor gebruikt wordt, is een door de Commissie op te richten

en te exploiteren geoportaal. De lidstaten verlenen via dit portaal toegang tot een netwerk van diensten en ruimtelijke gegevens. Overigens mogen de lidstaten ook via eigen toegangspunten deze diensten aanbieden. Bij 'diensten' moet gedacht worden aan faciliteiten op het gebied van zoeken, raadplegen en downloaden. In de richtlijn wordt gespecificeerd aan welke criteria deze diensten moeten voldoen. Onder bepaalde voorwaarden

is de richtlijn ook van toepassing op ruimtelijke gegevens die worden bijgehouden door natuurlijke personen of rechtspersonen die geen overheidsinstantie zijn.

Ruime interpretatie

Uit de bijlagen van de richtlijn blijkt dat het begrip 'ruimtelijke gegevens' ook echt ruim moet worden geïnterpreteerd. Te denken valt aan geografische gegevens, vervoersnetwerken, demografische gegevens, hydrografische gegevens, beschermingszones, kadastrale gegevens, bodemkartering, geologische gegevens, landgebruik, gebieden met natuurrisico's, meteorologische kenmerken, habitats en biotopen en spreiding van soorten. Er is overigens een inhoudelijk verband met de richtlijn voor toegang van het publiek tot milieu-informatie.

Actieve bijdrage

Het Europees Milieuauteurschap te Kopenhagen gaat een actieve bijdrage leveren aan de uitvoering van deze richtlijn. INSPIRE staat dit jaar als onderwerp op de agenda van de Europese Milieuraad van 10 maart 2005 (oriënterend) en van 24 juni 2005 (besluitvormend). In IPO-verband valt de (ontwerp-)richtlijn binnen het taakveld van de Interprovinciale Overleggroep GEO (IOG-GEO). Sinds 1 augustus 2005 is Marjan Bevelander van de provincie Noord-Brabant voorzitter van IOG-GEO.

Voor meer informatie zie de INSPIRE-website:
www.ec-gis.org/inspire/

De zondebok? Dat zijn we allemaal!

Gratis of goedkoper parkeren voor schone auto's om de luchtkwaliteit in ons land te verbeteren. Een ideeetje dat staatssecretaris Pieter van Geel van milieu onlangs opperde. Wat er ook van komt, de gedachte is in ieder geval een uitstekend voorbeeld van vernieuwend denken. Van nieuwe impulsen die we in Nederland op tal van terreinen hard nodig hebben.

Het IPO is in het voorjaar gestart met het project 'Nieuwe Impuls', juist om dat vernieuwende denken ruimte te geven. De Nieuwe Impuls is er om vastgelopen projecten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit en milieu weer op gang helpen. Niet met dikke rapporten, maar door met elkaar aan de slag te gaan. Wij doen dat door partijen op een onconventionele wijze bij elkaar te brengen en te laten samenwerken.

Luchtkwaliteit

Eerste aandachtspunt van het project? De luchtkwaliteit. Met een mix van bewindspersonen, gedeputeerden, wethouders en vertegenwoordigers van bedrijven, maatschappelijke organisaties en wetenschap zijn we aan de slag gegaan om systeemfouten op te sporen en in concrete acties aan te pakken. Opvallende discussies leiden tot nieuwe ideeën en nieuwe kansen om bestaande ideeën in daden om te zetten. Zoals het samen met de sector snel roetvrij maken van het grote aantal leaseauto's in ons land. Of anders kijken naar de zakelijke mobiliteit. Er worden nu zes miljard kilometers gereden in lease-auto's en vijftien miljard in privé-auto's. Dat kan minder, dat kan anders, dat kan schoner en het kan voor ook goedkoper.

Van actie naar reactie

Of wat dacht u van het stimuleren van schone innoverende techniek door ontwerp wedstrijden uit te schrijven voor schonere snelwegen en innoverende technologie? Of door nu de ideeën uit te voeren die over tafel rollen, en niet te verzanden in eindeloos onderzoek of ze wel goed genoeg zijn. Ga gewoon als het druk is 80 kilometer per uur rijden op alle snelwegen rond de steden en niet op een paar kleine strookjes. Kijk wat het oplevert! En maak verschillende partijen meteen verantwoordelijk: van actie naar reactie. We zijn nu op het punt dat een tiental kansrijke ideeën beschreven is. Wij willen die kansen snel omzetten in daden. Daden die tot stand worden gebracht door dezelfde partijen die aan tafel zitten. Dáár werkt het project Nieuwe Impuls aan.

Zondebok?

Van te voren dachten we vooral vast te lopen in een oerwoud van regels. Velen leggen de schuld bij Brussel en de regels die 'ze' ons opleggen. Onze eigen inventarisatie leert ons dat dit vaak niet dé oorzaak is. De zondebok? Dat zijn we ook zelf! Veel problemen en oplossingen liggen dichterbij onszelf dan we vermoeden. We denken vaak niet als één overheid, we investeren onvoldoende in Europa en we benutten onvoldoende de kennis en creativiteit van burgers en bedrijven. We verkennen niet de échte wensen van burgers en lopen vast in bezwaren en beroepen. Intussen durven we ook geen risico's te nemen, fouten te maken en onderweg van missers te leren en onze aanpak te corrigeren. Daar wil Nieuwe Impuls wat aan doen. Door acties waarmee snel winst valt te boeken. Acties van overheden, bedrijfsleven én maatschappelijke partners samen. Met de uitvoering van de meest kansrijke acties willen we, als het even kan,

De Nieuwe Impuls is er om vastgelopen projecten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit en milieu weer op gang te helpen. Foto: Michiel Wijnbergh.

binnen enkele weken starten. We bieden geen garantie dat alles zal lukken. Maar we gaan er voor. Want niets doen lost niets op.

Meer informatie bij Martje Storm (070-8881218, mstorm@ipo.nl) en Marten van der Gaag (070-8881217, mvdgaag@ipo.nl).

Goede bedoelingen niet verzilverd

Actieplan Biomassa eindigt dit jaar

Per 1 januari 2006 is het Actieplan Biomassa verleden tijd. Dit voorjaar leek een compromis tussen alle partijen binnen handbereik, maar milieubewegingen en afval- en energiebedrijven trokken de stekker uit het project. Wel kunnen individuele provincies misschien nog de vruchten plukken van de gedane arbeid individueel een akkoord afsluiten met de 'eigen' Milieufederatie.

Het ministerie van EZ startte in 2004 samen met de ministeries van VROM en LNV met het nationale Actieplan Biomassa, met een looptijd van twee jaar. Doel van het plan was om via een gezamenlijke aanpak het investeringsklimaat voor energie uit biomassa en bio-energieprojecten in Nederland te verbeteren. Gebruik van biomassa voor energieopwekking is van groot belang om de doelstellingen voor duurzame energie en beperking van de CO₂-uitstoot te halen. De provincies hebben bovendien grote behoefte aan een oplossing voor de vergunningproblemen bij grootschalige initiatieven op dit vlak, waaronder de bij- of meestook van biomassa in kolencentrales.

Afsprakenpakket

De provincies namen onder meer deel aan de stuurgroep BioEnergie Realisatie Koepel (BERK), die fungeerde als aanjager van het Actieplan. Andere deelnemers waren, naast de reeds genoemde ministeries, afval- en energiebedrijven en milieuorganisaties. Inzet voor dit jaar was het opstellen van een afsprakenpakket met oplossingen voor de meest essentiële vraagstukken rond bio-energie. De meest hardnekkige knelpunten waren:

1. Principieel: de milieubeweging beschouwt een aantal biomassaströmen en technieken als niet-duurzaam;
2. Inhoudelijk: nationale regelgeving voor emissies van verbrandingsinstallaties sluit niet aan op de Europese IPPC-richtlijn;

De milieubeweging beschouwt een aantal biomassaströmen en technieken als niet-duurzaam. Foto: Michiel Wijnbergh.

3. Procesmatig: de complexiteit van het proces en inhoud van de vergunningverlening is zo groot, dat forse vertragingen optreden.

Compromis

In het voorjaar lag er niettemin een compromis waarin alle partijen zich leken te kunnen vinden. Door bezwa-

ren van met name energie- en afvalbedrijven en milieubeweging is dat uiteindelijk niet gebeurd. Het ministerie van EZ heeft vervolgens als alternatief voorgesteld om een gezamenlijke handreiking realisatie bio-energieprojecten te publiceren. Hiervan hebben de provincies zich gedistantieerd. Voor de goede orde vermelden wij wel dat VROM dit jaar het traject start voor de noodzakelijke fundamentele afstemming met de IPPC-richtlijn. Dit traject levert op zijn vroegst in 2007 een nieuw besluit op en laat de juridische kwestie in de tussentijd aan het bevoegd gezag over. Bij gebrek aan afspraken heeft de stuurgroep als coördinatie- en aanjaagplatform aan kracht verloren. Bovendien eindigen de looptijd van het Actieplan Biomassa en BERK op 31 december 2005 sowieso.

'Balanspapier'

Nu er onvoldoende draagvlak bij milieubeweging en bedrijven is om tot afspraken te komen, lijkt het effectiever om in de toekomst één te overleggen met het Rijk. Gelet op de hardnekkigheid van de problemen en de verwevenheid met andere bestuurlijk relevante dossiers is vervolgoverleg in ieder geval wel aan te bevelen. Verder kunnen individuele provincies op basis van het concept-afsprakenpakket proberen alsnog een akkoord af te sluiten met de 'eigen' Milieufederatie.

Op dit moment wordt gewerkt aan een 'balanspapier' met aanbevelingen voor een interprovinciale agenda voor bio-energie. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de resultaten van het Actieplan Biomassa en andere knelpunten bij de versnelling van bio-energieprojecten in Nederland.

Meer informatie bij Ben Jeroense (026-3599164, b.jeroense@prv.gelderland.nl) en Martje Storm (070-8881218, mstorm@ipo.nl).

“Het doemscenario mobiliseert niet”

Een fan van staatssecretaris Pieter van Geel is Laura Bouwmeester absoluut niet. “Hij moet zich meer profileren als voorvechter van het milieu”, vindt de milieugeputeerde van de provincie Flevoland. “Het milieubeleid is een mooie plant of een boom, die met een beetje verzorging kan bloeien en je plezier kan verschaffen. Geen sta-in-de-weg die zo snel mogelijk gekapt moet worden. Dat enthousiasme mis ik bij Van Geel.”

Foto: AP/Press

“We moeten het goede milieunieuws veel nadrukkelijker uitdragen”

Wat is de belangrijkste winst van interprovinciale milieusamenwerking voor uw provincie?

“De kennisuitwisseling en -vermeerdering en het samen je standpunt bepleiten bij het Rijk. Ik merk dat ook iedere keer aan ambtenaren na een IPO-overleg. Dan hebben ze weer nieuwe gegevens gekregen en nieuwe strategieën doorgesproken om dingen voor elkaar te krijgen. En vooral dat werk achter de schermen is belangrijk. Als kleine provincie zouden wij anders veel meer moeite hebben om alles bij te benen.”

Welk onderwerp moet de komende tijd vooral prioriteit krijgen in IPO-verband?

“Het klimaatbeleid. We komen er nu langzaam achter wat de gevolgen van klimaatverandering zijn en Nederland is daar nog helemaal niet op toegesneden. Daar moeten we met elkaar snel over na gaan denken. Neem de gevolgen van water voor onze waterkering. Of wat er gebeurt als er exoten Nederland binnenkomen. Gaan we die allemaal verjagen zoals we dat tot nu toe gedaan heb-

ben? Of zeggen we: ‘Nee, dit worden nieuwe soorten in Nederland’. De rol van de provincies daarin is gemeenten, instellingen en bedrijven bij elkaar kunnen brengen om zich projectgewijs op een onderwerp te richten. Bijvoorbeeld schone energie of energiebesparing.”

Heeft u binnen uw provincie een milieuproject lopen waarmee andere provincies hun voordeel kunnen doen?

“Nou, wat hopelijk binnenkort gaat beginnen, is het project ‘Vuur uit water’. Daarbij worden bomen geplant op baggerslib. Het mooie is dat je daarmee twee vliegen in één klap slaat. De vervuilde slib wordt sneller schoon, terwijl de bomen na verloop van tijd zijn in te zetten als biomassa. Vandaar ook de titel van het project, vuur uit water. Andere provincies kampen eveneens met een te veel aan vervuild baggerslib en kunnen zeker leren van onze ervaringen.”

Wat vindt u goed aan het beleid van staatssecretaris Van Geel? Waar moet hij harder aan trekken?

“Eerlijk gezegd vind ik het erg moeilijk om goeie punten in zijn milieubeleid te ontdekken. Van Geel moet zich profileren als de voorvechter van het milieu, maar dat doet hij helemaal niet. Als dingen echt niet meer kunnen, bijvoorbeeld op het gebied van fijn stof, dan roept hij alleen maar: ‘Wat vervelend dat het milieu ons in de weg staat’. Hij moet veel harder trekken aan het belang van het milieu op zich, en niet alleen als afgeleide van het ruimtelijk beleid. Milieu is een waarde op zich en je moet het milieubeleid zien als een mooie plant of een boom, die met een beetje verzorging kan bloeien en je plezier kan verschaffen. Niet als een sta-in-de-weg die zo snel mogelijk gekapt moet worden. Dat enthousiasme mis ik bij Van Geel.”

Welk milieusucces spreekt u bijzonder aan?

“De windmolens. Het opwekken van duurzame energie via windmolens gaat heel goed. Dat zit in de lift, daar wordt over gesproken. Mensen willen ook echt windmolens oprichten, en mijn eigen provincie is daar koploper in. Dat hadden we twintig jaar geleden toch niet gedacht. Natuurlijk kan het nog beter. Windmolens op zee zouden ook heel mooi zijn.”

Wat is voor u persoonlijk milieuprobleem nummer 1?

“De klimaatverandering. Ook omdat de rijke landen dat probleem veroorzaken door gebruik van grondstoffen,

terwijl de Derde Wereld-landen er straks de prijs voor betalen. Landen als Bangladesh en India, waar het toch al heet is en waar ze te kampen hebben met wateroverlast. Door onze vervuiling krijgen nog meer problemen op dit vlak, terwijl ze niet het geld hebben om technische maatregelen te treffen. Dat vind ik schrijnend en absoluut niet terecht.”

Aan welk onderwerp besteedt u als milieugeputeerde de meeste energie?

“Milieuhandhaving. We hebben hier verschillende varkenshouderijen die we goed in de gaten moeten houden. Het meeste werk zit in vergunningen en handhaving daarvan. En dan kun je wel zeggen dat vergunningen slimmer of handiger moeten, maar mensen zoeken toch altijd de grens op en kijken of ze daaroverheen kunnen gaan. Dat is menselijk gedrag. Dus je zult altijd moeten blijven handhaven.”

Welk advies heeft u aan de milieumambtenaren van de twaalf provincies?

“We moeten de milieusuccessen meer vieren. Zo sporen we burgers wel aan om hun afval te scheiden en hun papier in te leveren, maar komen niet veel verder dan mopperen als de norm niet wordt gehaald. Probeer dat nou eens positief te benaderen. Dus: ‘Wat goed dat u al zoveel inlevert. Kunnen we nu niet met zijn allen kijken of we nog meer kunnen bereiken?’ Van de verhalen die je nu hoort, daar word je moedeloos van. We weten allemaal dat er nog veel werk is te verzetten, maar intussen boeken we op allerlei terreinen wel degelijk voortgang. Dat goede nieuws moeten we veel nadrukkelijker uitdragen. Het doemscenario mobiliseert niet.”

Wat moet er veranderen in het milieugedrag van de burger?

“Het zou mooi zijn als mensen gaan beseffen dat ze allemaal hun steentje kunnen bijdragen.”

Hoe luidt uw hartenwens ten aanzien van het Nederlandse milieu?

“Dat mensen over een aantal jaren terugkijken en zeggen: ‘Tjonge, Nederland is er toch veel mooier en schonner op geworden. En wat genieten wij daar toch van!’.”

Jan de Graaf

Gastcolumn Opschieten

Wie haast heeft moet opschieten. Op 1 november 2005 is op www.vrom.nl een nieuw concept verschenen van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Minister Dekker en staatssecretaris Van Geel willen de Wabo in januari 2006 in de Ministerraad vaststellen en naar de Raad van State sturen. De Tweede Kamer kan er dan vóór de zomer van 2006 mee aan de slag. Begin 2007 moet de Wabo in het Staatsblad staan.

Wie haast heeft moet opschieten. De voortvarende aanpak van Dekker en Van Geel is nodig om de omgevingsvergunning te realiseren. Dit is een integrale vergunning voor fysieke activiteiten met als trefwoorden: één loket, één vergunningaanvraag, één bevoegd gezag, één procedure, één besluit en één handhaving. Concreet: wie een bedrijfspand wil uitbreiden en daarvoor een bouw-, sloop-, monumenten-, kap- en gebruiksvergunning van de gemeente nodig heeft, een milieuvergunning van de provincie, een natuurbeschermingsvergunning van Rijk of provincie en een bestemmingsplanvrijstelling van de gemeente (met provinciale goedkeuring!) kan straks volstaan met één vergunning. Als ook een lozingsvergunning en keurontheffing van een waterschap nodig is, moeten die helaas nog apart worden aangevraagd.

Wie haast heeft moet opschieten. Het behoeft echter geen betoog dat de uitvoering van de omgevingsvergunning wel enige energie zal vergen voor overheden die tot nu toe niet verplicht – en daarvoor vaak niet gewend – waren om fysieke projecten als één geheel te behandelen. Alle lof dan ook voor de gemeenten die hebben laten weten de omgevingsvergunning per 1 januari 2008 te zullen gaan verlenen. Leiderschap is hier noodzakelijk, want als gemeenten hun zaken op 1 januari 2008 niet goed op orde hebben, dreigt er van de omgevingsvergunning niets terecht te komen.

Wie haast heeft moet opschieten. Uit de wandelgangen van de provincies komen helaas andere geluiden. De provinciale omgevingsvergunning kan volgens het IPO kennelijk pas op 1 januari 2010 worden verleend. In diezelfde wandelgangen gaat gelukkig ook het gerucht dat de meeste provincies de gemeenten op 1 januari 2008 willen volgen. Chapeau voor die provincies. Het zijn immers juist de provinciale omgevingsvergunningen die naar verwachting de meeste winst zullen kunnen opleveren.

Wie haast heeft moet opschieten. Met de Wabo zijn we er nog niet. Eén omgevingsvergunning betekent nog niet dat we het omgevingsrecht in de Wabo vinden. Dat staat nog steeds in vele wetten: Wet milieubeheer, Meststoffenwet, Deconstructiewet, Wet bodembescherming, Wet geluidhinder, Wet amoniak en veehouderij, Wet milieugevaarlijke stoffen, Bestrijdingsmiddelenwet, Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden, Kernenergiewet, Experimentenwet Stad en Milieu, Wet energiebesparing toestellen, Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998, Wet bescherming Antarctica, Wet op de ruimtelijke ordening, Woningwet, Monumentenwet en Ontgrondingenwet. De Wabo is een mooie gelegenheid om al die wetten samen te voegen tot één volwassen Wetboek omgevingsrecht. Echt moeilijk is het niet, mits men niet te veel wil veranderen. Het recept? Download alle genoemde wetten en voeg die samen met de Wet milieubeheer als uitgangspunt (Boek 1). De overige wetten worden verspreid over Boek 2 (Milieu), Boek 3 (Natuur) en Boek 4 (Ruimtelijke Ordening). Verplaats vervolgens alle soortgelijke algemene bepalingen naar Boek 1. Maak ten slotte in elk boek een consequente onderverdeling. De Tweede Kamer kan het bij wijze van spreken zo goedkeuren, want er verandert inhoudelijk niets. Veel werk? Dat valt mee. Wie een emailtje stuurt naar broek@vno-ncw.nl kan het resultaat toegestuurd krijgen. Verbeteringen kunnen worden voorgesteld tot 15 januari 2006. Een beetje haast is echt geboden.

Mr. J.H.G. van den Broek
Senior Adviseur Omgevingsrecht en Internationale Omgevingszaken
Vereniging VNO-NCW

Vergunningverlening steeds efficiënter

Er worden steeds meer provinciale vergunningen verstrekt in steeds minder tijd. Door deze efficiënte manier van werken, worden wettelijke termijnen ook vaker gehaald. Dat blijkt uit de monitoringrapportage 2004.

Al negen jaar wordt de provinciale uitvoering van de vergunningverlening en handhaving onderzocht. Trends en ontwikkelingen zijn inmiddels goed zichtbaar, omdat de wijze waarop het onderzoek plaatsvindt in al die jaren nauwelijks is gewijzigd. De monitoringsrapportage 2004 vond plaats tegen de achtergrond van de discussie rondom de omgevingsvergunning. De integratie van de bouw- en milieuvergunning leidt bij provincies mogelijk tot een andere organisatie en een toename van de bestuurslasten.

Regierol

Van belang voor de provincies is de vorm van de regierol bij de professionalisering van de milieuhandhaving. Provincies moeten organisaties niet alleen stimuleren, faciliteren en enthousiasmeren, maar waar nodig ook tussenbeide komen. Bij het bepalen van de prioriteiten bij de handhaving spelen risico's en naleefgedrag een belangrijke rol. Juist daarom is het van groot belang om ook onderling ervaringen en gegevens uit te wisselen.

Meer controles en sancties

Uit de rapportage 2004 blijkt verder dat het provinciale inrichtingenbestand blijft stijgen; in vijf jaar tijd zijn er ruim duizend bedrijven onder provinciaal gezag bijgekomen. Er opnieuw meer controles zijn uitgevoerd en meer sancties zijn opgelegd, met als gevolg dat er beduidend meer tijd aan handhaving is besteed. Ook blijft de vele aandacht vanuit de provincies voor veiligheid bij bedrijven die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen onverminderd effectief. Het aantal klachten over provinciale bedrijven is sterk gedaald, met name door een afname van het aantal klachten over stankoverlast.

Opmerkelijk is overigens dat er dit jaar beduidend minder bedrijfsmilieuplannen zijn ingediend. Afhankeijk van de afspraken in de betreffende bedrijfstak lijkt een stimulans op zijn plaats.

Meer informatie bij Ruud Bruggeman, 070-8881210, rbruggeman@ipo.nl

Hogere ammoniakemissies in het voorjaar

Bij helder zonnig voorjaarsweer komt er veel meer ammoniak vrij dan tot nu toe altijd is gedacht. Dat blijkt uit een nieuwe rekenmethode voor ammoniakemissies van agrarische bronnen. Door de mest niet bij helder zonnig weer of later op de dag uit te rijden, als de zon minder fel is, kan waarschijnlijk veel uitstoot worden voorkomen.

Bij de nieuwe rekenmethode zijn op basis van emissies de ammoniakconcentraties in de buitenlucht berekend; vervolgens zijn deze vergeleken met de gemeten concentraties. Het verschil tussen de metingen en berekeningen in het proefgebied bedraagt vijftien procent en dat is grotendeels te wijten aan het voorjaar. Dan treden hogere ammoniakemissies op bij het toedienen van drijfmest, terwijl tegelijkertijd een langzamere ammoniakdepositie plaatsvindt dan in de berekeningen werd verondersteld. Dit doet zich vooral voor wanneer bij droog en zonnig voorjaarsweer op grote schaal mest wordt uitgereden. De depositie is de neerslag van ammoniak vanuit de atmosfeer naar de aarde. Door de mest niet in een zonnige periode toe te dienen of pas in de loop van de middag of avond, kan de emissie verlaagd worden en de dierlijke meststikstof beter benut.

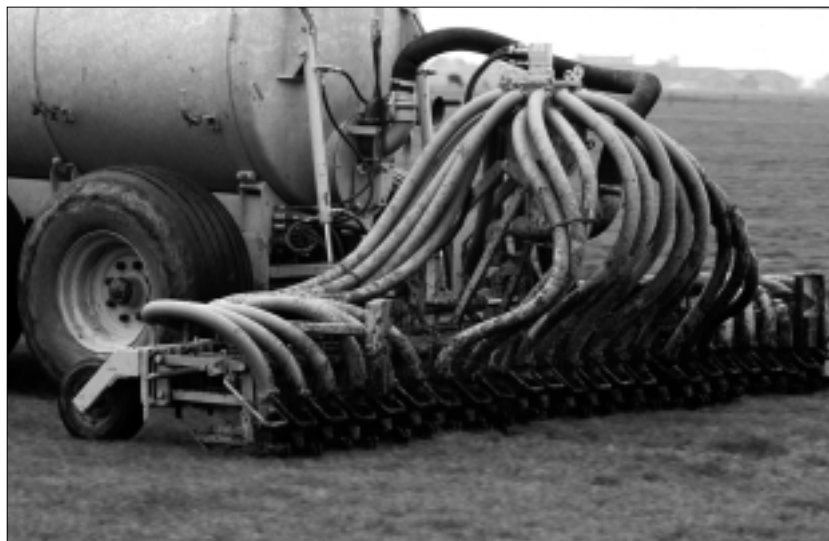

Foto: Michiel Wijnbergh.

VELD-rapport

Het proefproject is onder de titel VELD (Vergelijking Emissiemodellen Landbouwpraktijk) uitgevoerd van juni 2002 tot september 2003. Vrijwel alle boeren en loonwerkers in het gebied werkten er aan mee en het project is gefinancierd door de Ministeries van VROM en LNV en het IPO. De gezamenlijke provincies stelden voor dit project budget beschikbaar via het Interprovinciale Milieuprogramma 2003 (de voorloper van Prisma). Het rapport 'Het 'VELD'-project: Een gedetailleerde inventarisatie van de ammoniakemissies en -concentraties in een agrarisch gebied' is te vinden op www.stalemmissies.nl (nu nog onder 'nieuws en agenda', straks onder 'publicaties').

Ammoniakgat

In Nederland worden de ammoniakconcentraties in de lucht gemeten op acht locaties van het Landelijk Meetnet Luchtqualiteit. Daarnaast worden de concentraties berekend met een model op basis van berekende emissies. De modeluitkomsten zijn al een aantal jaren zo'n 30% lager dan de meetwaarden. Dit grote verschil tussen gemeten en berekende concentraties wordt ook wel het ammoniakgat genoemd en was mede aanleiding voor het proefproject.

Niet direct vertalen

Het proefproject betrof een gedetailleerde benadering, welke slechts gedurende een jaar is uitgetest (zie kader). Op die reden mogen de resultaten niet direct op landelij-

ke schaal vertaald worden. Mocht blijken dat de omstandigheden en de landbouwpraktijk in het proefproject wel representatief zijn voor Nederland, dan is in het voorjaar van 2003 tussen de 3 en 23 kton meer ammoniak vrijgekomen dan volgens de gangbare berekeningen. Ter vergelijking: volgens de gangbare berekeningen bedroeg de nationale ammoniakemissie in 2002 circa 136 kton.

Meer informatie bij Joyce Klink (070-8881231, jklink@ipo.nl) of bij Rob Smeenge (provincie Gelderland, 026-3598687, r.smeenge@prv.gelderland.nl)

Hoe maken we Nederland 'klimaatproof'?

Het weer is altijd een favoriet gespreksonderwerp. Met het veranderende klimaat zal dat de komende jaren niet anders zijn. Het terugdringen van emissies is niet langer voldoende en aanpassingen in diverse sectoren zijn nodig. Klimaatbestendig investeren biedt kansen voor het bedrijfsleven, zo luidde de boodschap tijdens het congres over klimaatverandering op 29 november. Tal van hoofdrolspelers deden er hun zegje.

Het congres, een initiatief van de ministeries VROM, LNV, EZ en V&W, stond in het teken van de BSIK-programma's 'Klimaat voor ruimte', 'Vernieuwend Ruimtegebruik' en 'Leven met Water'. Directe aanleiding was de motie-Lemstra die in maart door de Eerste Kamer is aangenomen en waarin gepleit wordt dat klimaatverandering een belangrijker afwegingscriterium moet worden. Senator Gerard Schouw (D66) legde tijdens het congres uit waarom de Eerste Kamer deze 'ongebruikelijke stap' heeft gezet. Er is volgens hem bij investeringsbesluiten te weinig besef van lange termijn klimaatveranderingen. Daarnaast worden deze vaak sectoraal uitgevoerd, wordt het internationaal investeringsklimaat veronachtzaamd en ontbreekt een integraal beoordelingskader voor investeringen op de lange termijn.

Geen korte termijn

Minister Dekker ontkende in haar replek dat het kabinet alleen maar bezig is met de korte termijn. "De nota Ruimte is een voorbeeld van een interdepartementale aanpak met een doorkijk tot 2030. Dat is voor mij geen korte termijn", zei Dekker. Ze noemde als voorbeelden onder meer de ontwikkeling en ontsluiting van Almere op lange termijn, combinaties van wonen en waterberging in Meerstad (Groningen) en EHS (Renkumse Beek). Ze erkende tegelijkertijd wel dat Nederland 'nog niet voldoende is voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering'.

Wetenschap en beleid

Pavel Kabat betogde dat de samenwerking tussen wetenschap en beleid de afgelopen maanden een grote vlucht genomen heeft. Een groot pluspunt, zo vindt hij. Voorts ging Kabat in op hoe het klimaat nu eigenlijk verandert. Daarbij benadrukte hij dat de wetenschap zich niet alleen baseert op modellen, maar dat waarnemingen en metingen zeker zo belangrijk zijn. Mitigatie en adaptatie zijn beiden noodzakelijk.

Oude vriend

Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat Melanie Schultz van Haegen benadrukte nog maar eens dat klimaatverandering geen kinderachtig onderwerp is. In het waterbeheer heeft het reeds een stevige plaats verworven. "Nederland loopt voorop, maar we zijn er nog niet", hield ze het publiek voor. "We moeten meer samenwerken met onze bovenstroomse bureaus en we moeten toe naar een nieuwe risicobebakening." Ze eindigde haar verhaal met een prachtige slogan, over het ondernemerschap van de Nederlanders in de afgelopen eeuwen en de rol van het water daarin. "We moeten het water niet zien als een nieuwe vijand, maar juist verwelkomen als een oude vriend."

Staatssecretaris Schultz van Haegen: "We moeten het water niet zien als een nieuwe vijand, maar juist verwelkomen als een oude vriend." Foto: Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Niet alleen de overheid

In een dichtertelijke bui opende minister-president Jan-Peter Balkenende met de eerste dichtregels van Marsman: "Denkend aan Holland..." Ook stelde hij dat Nederland klimaatbestendig moet worden gemaakt.

"Het is glashelder dat daarvoor alle partijen nodig zijn, niet alleen de overheid."

Minister-president Balkenende: "Nederland moet klimaatbestendig worden gemaakt." Foto: Michiel Wijnbergh.

land. De minister-president sprak over een driesporen-aanpak: aansluiting bij internationale klimaatwetenschap, mitigatiemaatregelen en het stimuleren van innovatieve adaptatiestrategieën.

Ontwikkelingslanden

Staatssecretaris Pieter van Geel sloot de dag af. Hij refereerde aan de COP11 in Montreal waar op datzelfde moment internationaal werd gesproken over klimaatbeleid. Van Geel riep op de noodzakelijke adaptatiemaatregelen in ontwikkelingslanden niet uit het oog te verliezen: "Een klimaatbestendig Nederland betekent waarschijnlijk nogmaals een investering die qua omvang gelijk is aan die van de Deltawerken. Dat kunnen we dragen, maar dat ligt in ontwikkelingslanden wel even anders." Verder wees hij op de spanningsvelden tussen centrale en decentrale aansturing bij rijksoverheid en regionale overheden. Door het innoveren van kosten/batenanalyses kan het klimaatvraagstuk uit de sfeer van 'believers' en 'non-believers' gehaald worden. Communicatie en handelingsperspectief bieden zijn ook belangrijke ingrediënten voor een toekomstig Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat (ARK). Voor meer informatie hierover: www.klimaatvoorruimte.nl

Behoud van soorten

Onder de belangstellenden waren tal van provinciale bestuurders vertegenwoordigd. In de paneldiscussie zaten Erik van Heijningen (Zuid-Holland), Patrick Poelmann (Noord-Holland) en Tanja Klip-Martin (Drenthe) voor de provincies. Zij kaartten belangrijke thema's aan, zoals het behoud van soorten bij klimaatverandering. Verder vielen de bestuurders op door hun praktische invulling van betrokkenheid van burgers bij het onderwerp en hun houding van 'gewoon doen'.

Meer informatie bij Florrie de Pater (florrie.de.pater@falw.vu.nl), Martje Storm (mstorm@ipo.nl) en Herman Ruiter (herman.ruiter@provincie-utrecht.nl).

Ploeggenoten

Het is zondagavond. Alle artikelen van Milieuwerk zijn al gereed, op één na dan. Juist ja deze. Waar zal ik het over hebben? De omgevingsvergunning! Nee, daar is de laatste tijd al zoveel over gezegd en geschreven dat ik daar liever even het zwijgen over doe. Handhaving! Oei, een delicaat

onderwerp dat ik liever laat rusten geleet op de comtoe over de samenwerkingsknooppunten. Vuurwerk! Ook zo'n explosief onderwerp, maar daar heb ik het vorig jaar al over gehad. Een terugblik op het afgelopen jaar! Tja ik geloof niet dat iemand op mijn beschouwingen over het afgelopen jaar zit te wachten.

Eerlijk gezegd heb ik helemaal geen zin om het over het werk te hebben. Ik heb geen hekel aan mijn werk of zo hoor. Integendeel. Maar zoals ik al zei, het is zondagavond. En ik ben nog helemaal gelukkig door de overwinning van de rood-witten uit Rotterdam-Zuid tegen de rood-witten uit Eindhoven (voor de niet ingewijden, het gaat hier om voetbal). Bovendien heb ik zelf gewonnen (en gescoord) en heeft mijn oudste zoon zijn eerste doelpunt gemaakt. Een goed voetbalweekend dus. En een weekend waar het milieu absoluut geen gespreksonderwerp was. Dat is het overigens nooit 'op de voetbal'. Ik heb me wel eens afgevraagd waarom 'het milieu' tijdens de 3e helft aan de bar nooit ter sprake komt. Ik heb er langs de neus weg wel eens naar gevraagd. Is het een te saai onderwerp? Wellicht te serieus? Te technisch? Of heeft men er überhaupt geen interesse in? Dat laatste zou niet zo mogen zijn. Uit recente onderzoeken blijkt namelijk dat het milieu in de top tien van meest belangwekkende onderwerpen staat.

De reacties die ik krijg op mijn vraag zijn zeer divers. 'Ja natuurlijk is het milieu belangrijk, papier verzamelen en GFT scheiden en zo'. 'En natuurlijk moeten milieuproblemen worden aangepakt, ik erger me al jaren aan die vieze hondenpoep en die gescheurde vuilniszakken bij de wijkcontainers'. Een enkeling herinnert zich nog dat een schone bodem ook belangrijk is, want daar heeft hij in het verre verleden wel eens een verklaring voor gekregen toen die een huis kocht. Milieu wordt door veel van mijn ploeggenoten dus geassocieerd met onderwerpen die zich in hun directe nabijheid afspeelen. Grote milieuproblemen als klimaatverandering, de aantasting van de biodiversiteit en zelfs de luchtkwaliteit worden niet genoemd. Is dit erg? Ja, dit is betreurenswaardig. Het zou enorm helpen als iedereen de ernst van deze problemen inziet en daar zijn handelen op zou afstemmen. Helaas werkt dit niet zo. De mens is niet zo geïnteresseerd in problemen die pas op lange termijn zichtbaar worden of ze niet direct raken. En helaas is dat met de grote milieuproblemen zo. Van een slechte luchtkwaliteit ga je niet direct dood maar leef je wellicht vijf jaar minder lang. Tja. En die klimaatverandering, ach die paar kilometer die ik met mijn autootje rijd, heeft daar toch geen invloed op.

Natuurlijk kan je je om deze houding druk maken en via voorlichtingscampagnes proberen mensen van gedrag te laten veranderen. Maar of dat veel zoden aan de dijk zal zetten? Ik denk dat je veel beter de mensen voor voldoende feiten kan plaatsen. Dus milieumaatregelen doorvoeren zonder dat mensen daar bewust voor kiezen of het zich zelf bewust zijn. Zo is één van mijn grootste bijdragen aan een gezond milieu het feit dat ik stadsverwarming heb. Denk je dat ik daar bewust voor gekozen heb? Natuurlijk niet. Ik vond (en vind) het een mooi huis en een leuke buurt. Ongelode benzine en schone en zuinigere motoren is ook zo'n voorbeeld. Het wordt de mensen onbewust opgedrongen. En het helpt!

Ruud Bruggeman,
Coördinator PRISMA.

Uitgever

Milieuwerk wordt uitgegeven door het Interprovinciaal Overleg (IPO)
Postbus 16107
2500 BC Den Haag
telefoon (070)8881212

Abonnementen en adreswijzigingen

ADREPAK
Postbus 45666
2504 BA Den Haag

Eindredactie en productie

De Graaf Communicatie,
Postbus 158
1600 AD Enkhuizen
telefoon (0228) 326068,
telefax (0228) 317734
e-mail graafcom@wxs.nl

Basisvormgeving

Manifesta, Rotterdam

Opmaak

Herman R. Fuit, Den Haag

Druk

RS Drukkerij B.V., Rijswijk

ISSN: 0927-7463